C/2024/6825

29.11.2024.

PREPORUKA VIJEĆA

od 21. listopada 2024.

o ekonomskoj, proračunskoj i strukturnoj politici te politici zapošljavanja Malte

(C/2024/6825)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]) kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(2) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok bi se istodobno povećali uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Malta je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i kojom će se stvoriti okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup privatnom kapitalu, istraživanja i inovacije, obrazovanje i vještine te funkcionalno jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kako bi se odgovorilo na postojeće izazove u području produktivnosti i ojačala dugoročna konkurentnost Unije i njezinih država članica. Komisija je 14. veljače 2024. objavila komunikaciju naslovljenu „Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2024.”. U toj se komunikaciji detaljno opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) Komisija je 21. studenoga 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024., čime je označen početak europskog semestra 2024. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2024., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenoga 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem Malta nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Malte za 2024. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 12. travnja 2024. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([5]) („Preporuka o europodručju za 2024."), a 11. ožujka 2024. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(5) Novi okvir gospodarskog upravljanja Unije stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru, izmijenjenu Uredbu Vijeća (EZ) br. 1467/97 ([6]) o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu Vijeća 2011/85/EU ([7]) o zahtjevima za proračunske okvire država članica. Ciljevi su novog okvira gospodarskog upravljanja promicati dobre i održive javne financije, održiv i uključiv rast i otpornost, što će se postići reformama i ulaganjima, te spriječiti prekomjerne državne deficite. Novi okvir gospodarskog upravljanja također potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan sadržava fiskalne i investicijske obveze te obveze pojedine države članice u pogledu reformi i obuhvaća četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([8]) u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti do najviše tri godine. Komisija je radi potpore izradi tih nacionalnih srednjoročnih fiskalno-strukturnih planova 21. lipnja 2024. objavila smjernice o informacijama koje države članice trebaju dostaviti u svojim nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima i godišnjim izvješćima o napretku. U skladu s člancima 5. i 36. Uredbe (EU) 2024/1263 Komisija je državama članicama dostavila referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju. Države članice moraju do 20. rujna 2024. dostaviti svoje nacionalne srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. U skladu sa svojim nacionalnim pravnim okvirima države članice mogu o nacrtima svojih srednjoročnih planova raspraviti sa svojim nacionalnim parlamentima, mogu od neovisnih fiskalnih institucija zatražiti da izdaju mišljenje i mogu provesti savjetovanje sa socijalnim partnerima i drugim nacionalnim dionicima.

(6) Europski semestar nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer ti planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

([4]) Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Preporuka Vijeća od 12. travnja 2024. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L 209, 2.8.1997., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Vijeća 2011/85/EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L 306, 23.11.2011., str. 41., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi" znači državni rashodi bez i. rashoda za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(7) Malta je 13. srpnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 5. listopada 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Malte ([9]), koja je izmijenjena 14. srpnja 2023. na temelju članka 18. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([10]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Malta u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.

(8) Malta je 15. travnja 2024. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2024., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([11]). U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Malte o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(9) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Maltu za 2024. U njemu je ocijenjen napredak Malte u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Malte. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Malte u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(10) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, deficit opće države u Malti se s 5,5 % BDP-a u 2022. smanjio na 4,9 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države pao s 51,6 % BDP-a krajem 2022. na 50,4 % BDP-a krajem 2023. Kako je najavila u komunikaciji od 8. ožujka 2023. naslovljenoj „Smjernice za fiskalnu politiku za 2024.", Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. poduzima prvi korak za pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu, u skladu s postojećim pravnim odredbama. Komisija je 19. lipnja 2024. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. Ugovora. U tom je izvješću ocijenjeno proračunsko stanje Malte jer je njezin deficit opće države 2023. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. Uzimajući u obzir tu ocjenu i nakon razmatranja mišljenja Gospodarskog i financijskog odbora danog u skladu s člankom 126. stavkom 4. Ugovora, u izvješću se zaključuje da Komisija u srpnju 2024. namjerava predložiti pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita za Maltu tako što će Vijeću predložiti da donese odluku na temelju članka 126. stavka 6. Ugovora o postojanju prekomjernog deficita u Malti.

(11) Vijeće je 12. srpnja 2022. preporučilo ([12]) da Malta poduzme djelovanja kojima je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom fiskalne politike ([13]), uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Malti je preporučeno da se pripremi za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Malti je preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([14]) bio je u 2023. kontrakcijski, za 0,6 % BDP-a, u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. kontrakcijski učinak od 1,6 % BDP-a na smjer fiskalne politike.

([9]) ST 11941/21 INIT; ST 11941/21 ADD 1.

([10]) Provedbena odluka Vijeća od 14. srpnja 2023. o izmjeni Provedbene odluke Vijeća od 5. listopada 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Malte (ST 11202/23 INIT; ST 11202/23 ADD 1).

([11]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika (SL L 209, 2.8.1997., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Malte za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 146.).

([13]) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Malte u 2023., koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 11,2 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

([14]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna Unije. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije.

To uključuje povećanje troška ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za manje od - 0,1 % BDP-a. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bio je u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije u 2023. iznosili su 0,9 % BDP-a. Ulaganja koja financira država iznosila su 2,6 % BDP-a u 2023., što je povećanje od 0,1 postotnog boda u odnosu na 2022. Malta je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Financirala je javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost, kao što su obnova privatnih i javnih zgrada uključujući bolnice i škole, elektrifikacija prometnog sektora i projekti povezani s digitalizacijom javne uprave i privatnog sektora. Ta javna ulaganja djelomično se financiraju sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

(12) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 4,6 % u 2024. i za 4,3 % u 2025. te da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC) iznositi 2,8 % u 2024. i 2,3 % u 2025.

(13) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 4,3 % BDP-a u 2024. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 52,0 % do kraja 2024. Smanjenje deficita u 2024. uglavnom je rezultat ograničenog rasta intermedijarne potrošnje i rashoda za plaće u javnom sektoru te ukidanja troškova restrukturiranja nacionalnog zračnog prijevoznika. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski, za 1,3 % BDP-a.

(14) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom („bespovratna sredstva") iz Mehanizma financirati rashodi u iznosu od 0,4 % BDP-a, u odnosu na 0,2 % BDP-a u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo ili dug opće države Malte.

(15) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo ([15]) da Malta osigura razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država ([16]) u 2024. na najviše 5,9 %. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi nacrta proračunskih planova za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će u Malti u 2024. doći do povećanja neto primarnih rashoda koje financira država za 5,5 %, što je manje od preporučene maksimalne stope rasta. Međutim, neto rashodi u 2023. bili su viši od očekivanih u vrijeme donošenja Preporuke Vijeća od 14. srpnja 2023. (za 0,8 % BDP-a). Da su primarni neto rashodi u 2023. bili jednaki onima koji su se očekivali u trenutku donošenja Preporuke Vijeća od 14. srpnja 2023., dobivena stopa rasta neto primarnog rashoda u 2024. bila bi viša od preporučene stope rasta za 0,7 % BDP-a. Stoga, prema Komisiji, uzimajući u obzir bazni učinak koji proizlazi iz neto rashoda koji su u 2023. viši od očekivanih, postoji rizik da neto primarni rashodi koje financira država neće biti u potpunosti u skladu s preporukom Vijeća.

(16) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Malta poduzme djelovanja kojima je cilj u 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Vijeće je dodatno preporučilo da Malta, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigura da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. neto proračunski trošak ([17]) hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 1,7 % BDP-a, a predviđa se da će u 2024. iznositi 2,0 % te 1,0 % u 2025. Konkretno, pretpostavlja se da će smanjenja neizravnih poreza na potrošnju energije i subvencije za proizvodnju energije radi kompenzacije povećanja cijena uvezene električne energije i emisija ugljika ostati na snazi u 2024. i 2025. ([18]) Uvažavajući izazove s kojima se Malta suočava zbog velike ovisnosti o uvozu energije i izloženosti vanjskim šokovima zbog male veličine gospodarstva, projekcije ne upućuju na postupno ukidanje hitnih mjera energetske potpore što prije u 2023. i 2024. Postoji rizik da to neće biti u skladu s preporukom Vijeća. Stoga nema povezanih ušteda koje bi se mogle iskoristiti za smanjenje državnog deficita u skladu s preporukom Vijeća. Proračunski trošak hitnih mjera energetske potpore usmjerenih na zaštitu

([15]) Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Malte za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Malte za 2023. (SL C 312, 1.9.2023., str. 167.).

([16]) Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez i. diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. rashoda za kamate, iii. rashoda za cikličnu nezaposlenost te iv. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

([17]) Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode te, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

([18]) Za mjere za koje je Malta navela da će ostati na snazi do kraja 2024. u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. načelno se pretpostavlja da će imati proračunski učinak i u 2025.

ranjivih kućanstava i poduzeća procjenjuje se na 0,2 % BDP-a u 2024. (u odnosu na 0,1 % u 2023.), od čega 0,2 % BDP-a šalje cjenovni signal da se smanji potražnja za energijom i poveća energetska učinkovitost (u odnosu na 0,1 % u 2023.).

(17) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Malta očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati s 2,6 % BDP-a u 2023. na 2,8 % BDP-a u 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova Unije, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma, ostati stabilni na 0,9 % BDP-a u 2024.

(18) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 3,9 % BDP-a u 2025. Smanjenje deficita u 2025. uglavnom je posljedica očekivanog smanjenja troška mjera energetske potpore. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2025. povećati na 52,6 %.

(19) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će te reforme i ulaganja pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku brz nastavak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Malte zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Malta nastavi provoditi reforme i ulaganja. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(20) U okviru preispitivanja fondova kohezijske politike sredinom programskog razdoblja, u skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ([19]), Malta mora do ožujka 2025. preispitati svaki program koji prima potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), Kohezijskog fonda i Fonda za pravednu tranziciju (FPT), uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024., kao i svoj nacionalni energetski i klimatski plan. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava Unije uključenih u svaki od tih programa. Malta je ostvarila napredak u provedbi programa kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi. Ključno je ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. Prioriteti dogovoreni u programima i dalje su relevantni. Ulaganja u energetsku učinkovitost i energiju iz obnovljivih izvora ključna su za postizanje ušteda energije, jačanje održivosti u energetskom sektoru i smanjenje ovisnosti Malte o međunarodnim izvorima energije. Važno je i dalje ulagati u održiva multimodalna rješenja i aktivnu mobilnost kako bi se smanjilo prometno zagušenje i ograničile emisije iz cestovnog prometa. Potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se osigurala održivost upravljanja vodama i otpadnim vodama. Osim toga, da bi se smanjilo odlaganje otpada na odlagališta i ostvarili ciljevi recikliranja, potrebno je provoditi prakse kružnog gospodarstva i maksimalno iskoristiti potencijal recikliranja. Isto tako, potrebno je promicati obrazovanje odraslih kako bi se povećala razina vještina stanovništva i ublažio manjak radne snage. Treba nastaviti promicati socijalnu integraciju ranjivih skupina i njihovu integraciju na tržište rada, posebno vodeći računa o državljanima trećih zemalja i osobama s invaliditetom, kao i o rodnoj ravnopravnosti. Malta bi usto mogla iskoristiti Platformu za strateške tehnologije za Europu, uspostavljenu Uredbom (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća ([20]), kako bi poduprla stratešku autonomiju Unije i konkurentnost i održivost industrije.

([19]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Uredba (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. veljače 2024. o uspostavi Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP) i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ i uredaba (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/241 (SL L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, Malta se suočava s nekoliko dodatnih izazova koji su povezani s određenim karakteristikama poreznog sustava koje olakšavaju agresivno porezno planiranje, obrazovanjem i vještinama, energijom iz obnovljivih izvora i prometom.

(22) Rješavanje problema agresivnog poreznog planiranja i dalje je ključno za poboljšanje učinkovitosti i pravednosti poreznih sustava. S obzirom na učinke prelijevanja strategija agresivnog poreznog planiranja među državama članicama, neophodno je koordinirano djelovati kako bi se zakonodavstvo Unije dopunilo nacionalnim politikama svih država članica. Malta je poduzela korake za rješavanje pitanja agresivnog poreznog planiranja provedbom prethodno dogovorenih međunarodnih i europskih inicijativa, a na rješavanje tog pitanja obvezala se i u svojem planu za oporavak i otpornost. U okviru programa reformi iz tog plana vlada Malte donijela je novi zakon kojim su uvedena pravila o transfernim cijenama, koji se primjenjuje od siječnja 2024. Cilj je suzbiti mogućnosti premještanja dobiti poduzeća. Malta je naručila i neovisnu studiju o izlaznim i ulaznim plaćanjima (između rezidenata Unije i rezidenata trećih zemalja), koju će popratiti odgovarajućim zakonodavstvom. Međutim, dok Malta ne počne primjenjivati porez po odbitku na kamate, dividende i naknade za licencije koje poduzeća sa sjedištem u Malti plaćaju u jurisdikcije s nultim i niskim poreznim opterećenjem (u ovom slučaju odnosi se na bilo koju jurisdikciju u kojoj je zakonska stopa poreza na dobit trgovačkih društava manja od 9 %, najniže zakonske stope poreza na dobit trgovačkih društava u Uniji) ili istovjetne obrambene mjere kojima se sprečava da poduzeća svoju dobit prenose u treće zemlje bez plaćanja poreza, rizici od dvostrukog neoporezivanja te dobiti i dalje su visoki. Osim toga, zbog tretmana rezidentnih trgovačkih društava koja nemaju domicil u Malti i dalje postoji rizik od dvostrukog neoporezivanja poduzeća i pojedinaca. To će se pitanje samo djelomično riješiti usklađivanjem s Direktivom Vijeća (EU) 2022/2523 ([21]), koja će se, nakon što je Malta prenese, primjenjivati samo na velika poduzeća.

(23) Manjak kvalificirane radne snage i neusklađenost postojećih i traženih vještina prepreka su budućem rastu, konkurentnosti i usporednoj zelenoj i digitalnoj tranziciji. U izvješćima iz prvog tromjesečja 2024. manjak radne snage navodio se kao čimbenik koji ograničava proizvodnju u Malti, a u uslužnom sektoru i industriji manjak radne snage prijavljen je čak dvostruko češće od prosjeka Unije. Više od dvije trećine poduzeća navelo je da ima problema s popunjavanjem radnih mjesta za koja su potrebne stručne vještine u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Najnoviji rezultati OECD-ova Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) pokazuju da Malta ima jedan od najvećih udjela slabih rezultata u Uniji, što predstavlja ozbiljan problem za kasniji razvoj vještina. Otprilike trećina petnaestogodišnjaka u cijelom socioekonomskom spektru na Malti ima slabe rezultate u matematici, čitanju i prirodoslovlju. Problem manjka učitelja i nastavnika djelomično se rješavao zamjenskim učiteljima i nastavnicima koji imaju različiti ili niži stupanj stručne spreme od onog potrebnog za to radno mjesto. Rano napuštanje školovanja smanjuje se, ali je i dalje iznad prosjeka Unije, čime se povećava ionako velik broj odraslih osoba s niskom razinom vještina. Iako je ukupna razina sudjelovanja odraslih u obrazovanju i osposobljavanju općenito (u posljednjih 12 mjeseci) u skladu s prosjekom Unije, sudjelovanje niskokvalificiranih odraslih osoba je niska. Osim toga, u 2023. 63 % odraslih imalo je barem osnovne digitalne vještine, ali su razlike u razini vještina znatne. Udio učenika upisanih u srednjoškolsko strukovno obrazovanje i osposobljavanje i dalje je nizak. Za poboljšanje slabih obrazovnih rezultata i smanjenje velikog manjka radne snage i neusklađenosti postojećih i traženih vještina bit će potrebno poboljšati kvalitetu obrazovanja posebno vodeći računa o osnovnim vještinama, riješiti problem manjka učitelja i nastavnika i dati prednost njihovu stručnom usavršavanju kako bi mogli bolje odgovoriti na obrazovne potrebe učenika, te u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima raditi na jačanju relevantnosti malteškog sustava obrazovanja i osposobljavanja za tržište rada.

(24) Malti je trajni izazov ostvariti zeleni gospodarski rast i pritom postići ravnotežu između potreba razvoja i okolišne održivosti. Zelenu tranziciju Malte koči dominantna uloga fosilnih goriva u energetskom sustavu. U Malti je 2022. udio energije iz obnovljivih izvora u krajnjoj bruto potrošnji energije iznosio 13,4 %, što je jedna od najnižih razina u Uniji. To je znatno ispod okvirno izračunanog udjela Malte u obnovljivim izvorima energije od 28 % kao doprinosa obvezujućem cilju Unije u pogledu energije iz obnovljivih izvora od 42,5 % do 2030. Gotovo svi instalirani kapaciteti za energiju iz obnovljivih izvora odnose se na solarnu energiju na kopnu i sporo se povećavaju (za 4 % u 2023.). Njihovo bi se uvođenje trebalo ubrzati tekućom reformom u okviru nacionalnog plana za oporavak i otpornost, kojom se propisuje obvezno postavljanje solarnih uređaja na određene nove zgrade i ujedno

([21]) Direktiva Vijeća (EU) 2022/2523 od 14. prosinca 2022. o osiguravanju globalne minimalne razine oporezivanja za skupine multinacionalnih poduzeća i velike domaće skupine u Uniji (SL L 328, 22.12.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

skraćuju rokovi za izdavanje dozvola za projekte u području energije iz obnovljivih izvora. Malta u svojem isključivom gospodarskom pojasu ima znatan potencijal za solarnu energiju i energiju vjetra na moru. Međutim, taj je potencijal i dalje neiskorišten. Mogućnost uvođenja obnovljivih izvora energija u Malti, čime će Malta poboljšati svoju sigurnost opskrbe energijom, ovisi i o njezinu napretku u izgradnji drugog elektroenergetskog spojnog voda s Italijom i daljnjem jačanju domaće elektroenergetske mreže, među ostalim ulaganjem u rješenja za skladištenje energije s baterijom.

(25) Smanjenje prometnog zagušenja i visokih razina emisija iz cestovnog prometa ključno je za svladavanje izazova održivosti. Emisije stakleničkih plinova iz cestovnog prometa povećale su se za 23,3 % u odnosu na 2005. Na osobne automobile otpada 86 % putničkog prijevoza u Malti i ta brojka je u porastu. Zagušenje je i dalje je glavni prometni izazov u Malti, koji utječe i na konkurentnost, a za njegovo će svladavanje biti stoga potrebno uložiti znatne dodatne napore. Radi promicanja alternativnog kolektivnog pomorskog prijevoza, Malta uz potporu Europskog fonda za regionalni razvoj razvija internu trajektnu mrežu modernizacijom trajektnih pristaništa u svojim lukama. Nadalje, Malta sredstvima iz kohezijskih fondova planira financirati infrastrukturu čistog gradskog prometa duljine 17,5 km, uključujući pješačke i biciklističke staze, kako bi potaknula multimodalnu gradsku mobilnost.

(26) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2024. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o europodručju za 2024. Kada je riječ o Malti, preporukama br. 1., 2., 3. i 4. doprinosi se provedbi prve, druge, treće i četvrte preporuke iz Preporuke o europodručju za 2024.,

PREPORUČUJE da Malta u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. U skladu sa zahtjevima iz reformiranog Pakta o stabilnosti i rastu, u 2025. ograničiti rast neto rashoda ([22]) na stopu koja je među ostalim u skladu sa smanjenjem deficita opće države prema referentnoj vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom i zadržavanjem duga opće države na razboritoj razini u srednjoročnom razdoblju. Postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore do zime 2024./2025. Raditi na uklanjanju preostalih rizika od agresivnog poreznog planiranja, uvesti porez po odbitku na izlazna plaćanja ili istovjetne obrambene mjere te izmijeniti pravila za trgovačka društva koja nemaju domicil u Malti.

2. Nastaviti s brzom i djelotvornom provedbom plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, i tako osigurati završetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U kontekstu preispitivanja tih programa sredinom programskog razdoblja zadržati usmjerenost na dogovorene prioritete i razmotriti mogućnosti koje inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu pruža za povećanje konkurentnosti.

3. Povećati kvalitetu obrazovanja i osposobljavanja i njihovu relevantnost za tržište rada kako bi se riješio problem slabih obrazovnih rezultata i ozbiljan manjak te neusklađenost postojećih i traženih vještina, osobito poticanjem osnovnih vještina učenika i profesionalnog razvoja učitelja i nastavnika.

4. Ubrzati uvođenje energije iz obnovljivih izvora u okviru velikih projekata i malih ulaganja u izravnu proizvodnju i potrošnju energije. Riješiti problem prometnog zagušenja poboljšanjem kvalitete i učinkovitosti javnog prijevoza i ubrzati ulaganja u infrastrukturu za „meku mobilnost”.

Sastavljeno u Luxembourgu 21. listopada 2024.

Za Vijeće

Predsjednik

NAGY I.

([22]) U skladu s člankom 2. točkom 2. Uredbe (EU) 2024/1263 „neto rashodi” znači državni rashodi bez rashoda za kamate, diskrecijskih mjera na strani prihoda, rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost te jednokratnih i drugih privremenih mjera.